

Zeldzame natuur van de Abeekvallei

Het mooie werk dat onze vrijwilligers al jaren leveren in de Abeekvallei krijgt vanaf dit jaar een extra stimulans. Met Europese steun, door middel van het Life-project "Life Abeek", zal Natuurpunt de komende vijf jaar grootschalige natuurherstelacties uitvoeren. Daarnaast willen we de plaatselijke bevolking bewust maken van de natuurwaarden in eigen streek.

Tekst: Robin Rotsaert

Even voorstellen...

De Abeek is een typische laaglandbeek die langs haar hele loop gevoed wordt door uitvloeiend grondwater. Ze ontspringt in de gemeente Meeuwen-Gruitrode en stroomt vervolgens door het noordoosten van Limburg tot in de Maas. De bovenloop is mooi intact gebleven, de Abeek baant zich er meanderend een weg stroomafwaarts. Na de deelgemeente Reppel is ze echter grotendeels rechtgetrokken en verlegd.

De bijzondere waarde van dit intacte beekstelsel is ook de lokale Natuurpuntafdelingen niet ontgaan. In Meeuwen-Gruitrode, Peer en Bocholt vormt deze beek de ruggengraat van het natuurgebied Vallei van de Abeek. Hier vind je enkele van de mooiste beekbegeleidende elzenbroekbossen van Vlaanderen. In het voorjaar kleuren die geel van de dotterbloemen. Er groeien hier nog zeldzame planten als paarbladig en verspreidbladig goudveil en moerasviooltje. Daarnaast zijn er tal van waardevolle hooilandjes met bijzondere soorten als knolsteenbreek, wateraardbei

en holpijp. Op de drogere flanken van de vallei vinden we heide- en schraalgraslandvegetaties.

In Bree, en deels ook Bocholt, stroomt de Abeek door het natuurgebied Sint-Maartensheide/De-Luysen. Het deelgebied De Luysen omvat een groot vijvercomplex met rietkragen, broekbossen, ruigtes en venige hooilandjes. Het is één van de topvogelgebieden van Vlaanderen. Onder andere de roerdomp, de houtsnip en de watersnip broeden er en jaarlijks komt de visarend er pleisteren. Het gebied maakte ooit deel uit van een uitgestrekt moerassig heidegebied. Door aanleg van afwateringsgrachten heeft men het destijds drooggelegd, maar in het deelgebied Sint-Maartensheide vinden we nog steeds overblijfselen van dit heidegebied. Verder is het een mix van bos, weilanden en akkers waarin de Natuurpuntafdeling sterk heeft ingezet op kleinschalige landschapselementen zoals houtkanten, struwelen en poelen. Het resultaat is een gevarieerd landschap dat bijzondere gasten zoals de grauwe klauwier en de boomkikker weet aan te trekken. De

De Abeek, foto: Vilda/Yves Adams

Natuurbescherming in Europa

NATURA 2000 vormt de hoeksteen van het Europees natuurbeleid. Natuur en landschap zijn in Europa erg gevarieerd: van hooggebergten en moerassen, tot bossen en uitgestrekte heidelanden. Om al die natuurwaarden te behouden en beschermen heeft de Europese Unie haar lidstaten aangezet tot het afbakenen van 'Speciale Beschermingszones' ter bescherming van biotopen die op Europese schaal zeldzaam zijn. Het geheel van deze beschermde gebieden vormt het NATURA 2000 netwerk.

Via Life+, het vroegere Life-natuurfonds, trekt Europa middelen uit om de ontwikkeling van verschillende NATURA 2000-gebieden te ondersteunen. Het geld gaat naar projecten die als voorbeeld kunnen dienen voor het Europees natuurbeleid. Natuurpunt is hierin, met 17 projecten, een voortrekker in Europa.

De Natuur in

Wil jij ook graag de Vallei van de Abeek ontdekken? Dat kan tijdens de libellenwandeling op 4 juli, samenkomst om 14u aan het Mariahof in Bree (einde Mariahofstraat)

Bandheidelibel, foto: Bart Mulkens

of tijdens de vlinderwandeling op 1 augustus, samenkomst om 14u aan de kerk van Reppel.

Meer info: www.natuurpunt.be/lifeabeek

afdeling renoveert het Mariahof tot een nieuw bezoekerscentrum. In de gebouwen van het Mariahof huist bovendien een kolonie franjestaartvleermuizen.

Beide gebieden zijn ook voor ongewervelden een ware hotspot in Vlaanderen. Een recente inventarisatie door LIKONA leverde bijna 2000 verschillende soorten op, waaronder een nieuwe mierensoort voor België (zeggensteekmier). Het is ook het leefgebied voor één van de twee tot nu bekende Vlaamse populaties grote oeverspin. Verder vinden we hier nog zeldzame soorten als zadelsprinkhaan, blauwvleugelsprinkhaan, kleine parelmoervlinder, grote weerschijn, kleine ijsvogelvlinder, glassnijder, gevlekte glanslibel, bandheidelibel, en nog vele anderen.

Natura 2000

Al deze bijzondere natuurwaarden hebben er voor gezorgd dat de Abeek en haar omliggende heide- en moerasgebieden zijn opgenomen in het Europees Natura 2000-netwerk. Maar de natuur kampt met meerdere bedreigingen. De versnipperde eigendomssituatie bemoeilijkt het eigen beheer en zorgt er voor dat de beheerde percelen te kampen hebben met verschillende randeffecten zoals een verstoorde waterhuishouding, inspoeling van nutriënten of uitzaaiing van exoten. Daarnaast is heel wat potentieel waardevolle natuur gedegradeerd door aanplanten voor houtproductie en door weekendverblijven.

Grootschalig natuurherstel

De doelstellingen die we de komende vijf jaren dankzij de Europese steun en samen met vrijwilligers willen realiseren zijn niet min. Zo willen we in het projectgebied een extra 50 ha Europees zeldzame natuur

aankopen. Een belangrijke klemtoon ligt daarbij op de broekbossen. Daarnaast zullen ook meerdere hectaren heide-, veen-, water- en oevervegetaties hersteld worden. Alles samen willen we bijna 60 ha Europees waardevolle natuur herstellen. Ook invasieve exoten als Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop zullen gericht bestreden worden. Daarbovenop willen we nog een tiental weekendverblijven kopen en opruimen. Rond de bijhorende vijvertjes zullen we de oevers afschuinen en tuinplanten verwijderen.

Tenslotte worden de nodige maatregelen genomen om het beheer ook na het Life-project efficiënt te kunnen blijven uitvoeren. Zo zal aangepast beheersmateriaal voor de vrijwilligers worden aangeschaft en willen we 30 ha nieuwe begrazingsrasters aanleggen. Om overtollige beheerresten kwijt te geraken, zullen we ook enkele composteereenheden opstarten.

Natuur voor iedereen

Om te zorgen dat al deze mooie initiatieven uiteindelijk ook duurzaam zijn, is het van groot belang betrokkenheid te creëren bij de lokale bevolking. We willen via verschillende initiatieven zoveel mogelijk mensen uit de streek bereiken, en hen niet enkel de Abeek leren kennen, maar hen een gevoel van trots geven over dit unieke stuk Europees waardevolle natuur in hun achtertuin. We zullen de bevolking informeren over het nut van de werken, er komt een tentoonstelling in het bezoekerscentrum Mariahof, we organiseren natuurhappenings, verspreiden brochures en leggen nieuwe wandelroutes aan. Een hoogtepunt van die wandelroutes wordt een knuppelpad dwars over de vallei en door het broekbos. Zo kan de wandelaar een doorgaans zeer ontoegankelijk type natuur van dichtbij ervaren.